II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA VIJEĆA (EU) 2023/706

od 30. ožujka 2023.

o izmjeni Uredbe (EU) 2022/1369 u pogledu produljenja razdoblja za smanjenje potražnje kad je riječ o mjerama za smanjenje potražnje za plinom i pooštravanja obveze izvješćivanja i praćenja njihove provedbe

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Cilj je Uredbe Vijeća (EU) 2022/1369 ([1]) dobrovoljno i, prema potrebi, obvezno smanjenje potražnje za plinom u Uniji, što bi olakšalo punjenje skladišta plina i zajamčilo veću spremnost na sve daljnje poremećaje u opskrbi. Uredba (EU) 2022/1369 donesena je na temelju članka 122. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU") s obzirom na neposrednu krizu opskrbe plinom prouzročenu ničim izazvanom i neopravdanom invazijom Rusije na Ukrajinu u veljači 2022. i potrebu da Unija reagira privremenim mjerama u duhu solidarnosti među državama članicama.

(2) U skladu s Uredbom (EU) 2022/1369 države članice trebale su uložiti sve napore kako bi u razdoblju od 1. kolovoza 2022. do 31. ožujka 2023. smanjile svoju potrošnju plina za 15 %. Za slučaj da se dobrovoljne mjere za smanjenje potražnje pokažu nedostatnima za uklanjanje rizika od ozbiljne nestašice u opskrbi, Vijeće je na prijedlog Komisije ovlašteno proglasiti uzbunjivanje na razini Unije, što bi aktiviralo obvezu smanjenja potražnje. Posljednjih mjeseci države članice marljivo su radile i donijele mjere za smanjenje potražnje za plinom za 15 % po državi članici, u duhu solidarnosti. To je već dovelo do stvarnog smanjenja potražnje za plinom u cijeloj Uniji za više od 15 %, od kolovoza 2022. do siječnja 2023.

(3) Međutim, i dalje je ozbiljno narušena sigurnost opskrbe energijom. Globalno stanje na tržištu plina nije se poboljšalo od veljače 2022. i Unija se i dalje oslanja na određene količine ruskog plina kako bi zadovoljila svoju ukupnu potražnju za plinom, unatoč smanjenju potražnje postignutom Uredbom (EU) 2022/1369. Prošle je godine nije bilo potrebe za ograničavanjem potražnje za energijom za građane Unije zahvaljujući djelotvornim mjerama u pogledu punjenja skladišta i smanjenja potražnje. Međutim, u 11 država članica još je snazi rano upozorenje i u jednoj državi članici razina uzbunjivanja u skladu s Uredbom (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]). S obzirom na to da su cijene plina i dalje iznimno visoke i da se stanje globalne opskrbe nije poboljšalo od kolovoza 2022. kad je donesena Uredba (EU) 2022/1369, hitno je potrebno produljiti mjere koje su doprinijele zauzdavanju krize, posebno nastaviti sa smanjivanjem potražnje. Ukidanje mjera za smanjenje potražnje narušilo bi stabilno, ali krhko stanje dosad ostvareno u Uniji te bi ugrozilo njezinu otpornost odgovora na vjerojatni razvoj

([1]) Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

([2]) Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (SL L 280, 28.10.2017., str. 1.).

događaja u budućnosti, kao što je potpuni prekid ruskog uvoza. Stoga je izuzetno važno nastaviti sprečavati izloženost Unije nestašici plina i visokoj nestabilnosti cijena u Uniji.

(4) Zbog znatnog smanjenja uvoza plina putem ruskih plinovoda prošle godine, kapacitet Unije za punjenje skladišta trenutačno je znatno smanjen, među ostalim i u usporedbi sa stanjem u ljeto 2022. Unatoč činjenici da je energetska kriza započela 2020., Unija je iz Rusije uvezla približno 60 milijardi kubičnih metara plina kojim je napunila skladišta plina tijekom te godine, uključujući putem plinovoda NordStream 1. Međutim, tijekom ljeta 2022. Rusija je obustavila i u konačnici potpuno prekinula opskrbu plinom tim plinovodom, koje oštećen radnjama sabotaže u rujnu 2022. u tolikoj mjeri da se njime trenutačno ne može transportirati plin, a neće se ni moći u doglednoj budućnosti. Uzimajući u obzir trenutačne razine uvoza plina putem plinovoda, Unija će primiti najviše 20 milijardi kubičnih metara ruskog plina uvezenog plinovodom, ako se taj ionako nepouzdani uvoz u potpunosti ne prekine. Stoga postoji ozbiljan rizik od nestašice plina u Uniji nadolazeće zime 2023.-2024.

(5) Te ozbiljne poteškoće pogoršavaju brojni dodatni rizici i novi čimbenici, uključujući oporavak azijske potražnje za ukapljenim prirodnim plinom, čime se smanjuje dostupnost plina na globalnom tržištu, vremenske uvjete koji su se nedavno dodatno pogoršali, što utječe na skladištenje hidroenergije i proizvodnju nuklearne energije zbog niskih razina vode, nova tehnička dostignuća kojima se povećava razina nesigurnosti u pogledu dostupnosti postojeće proizvodnje nuklearne energije i koja zahtijevaju veću upotrebu proizvodnje električne energije na plin te daljnje moguće poremećaje u opskrbi plinom, uključujući potpuni prekid uvoza plina iz Rusije.

(6) Te postojane i nove ozbiljne poteškoće utječu na sposobnost Unije da zadovolji potražnju za plinom u Uniji, posebno na pravodobno i učinkovito punjenje podzemnih skladišta za zimu 2023.-2024., kao i na primjerenost ponude i potražnje tijekom zime 2023.-2024.

(7) U skladu s Uredbom (EU) 2022/1369 Komisija je provela preispitivanje te uredbe te su rezultati tog preispitivanja sažeti u izvješću koje je Komisija predstavila Vijeću. U izvješću se analiziraju različiti scenariji, uz produljenje aktivnosti za smanjenje potražnje na temelju Uredbe (EU) 2022/1369 i bez produljenja, uključujući produljenje za sedam mjeseci, od travnja do listopada 2023., produljenje za osam mjeseci, od kolovoza 2023. do ožujka 2024., i produljenje za godinu dana, od travnja 2023. do ožujka 2024. U izvješću se zaključuje da bi bez nastavka smanjenja potražnje razine skladištenja do kraja listopada 2023. dosegnule tek 69 milijardi kubičnih metara, što je znatno ispod cilja od 90 % (89,4 milijarde kubičnih metara) do 1. studenoga utvrđenog u Uredbi (EU) 2017/1938, te da bi se razina skladištenja u potpunosti iscrpila do veljače 2024.

(8) Kad je riječ o različitim scenarijima koji su razmotreni u izvješću, u slučaju produljenja za sedam mjeseci, od travnja do listopada 2023., skladišta bi se dostatno popunila do kraja ljeta 2023. (95 milijardi kubičnih metara do kraja listopada 2023., čime bi se ostvario cilj od 90 %). Međutim, budući da je potražnja za plinom čak i u uobičajenoj zimi dvostruko veća nego ljeti, skladišta bi se gotovo u potpunosti ispraznila do kraja zime 2023.-2024. (9 milijardi kubičnih metara do kraja ožujka 2024.). To znači da bi sigurnost opskrbe bila izrazito ozbiljno ugrožena i bilo bi vrlo teško dostatno popuniti skladišta za sljedeću zimu. U slučaju produljenja za osam mjeseci, od kolovoza 2023. do ožujka 2024. skladišta bi se presporo punila te bi do kraja listopada 2023. dosegnula samo 80 milijardi kubičnih metara što je znatno ispod ciljne vrijednosti, a razine skladištenja pale bi na manje od 30 % do kraja zime 2023.-2024. (manje od 28 milijardi kubičnih metara), što bi znatno ugrozilo sigurnost opskrbe i skladišta se ne bi mogla popuniti dostatno za sljedeću zimu. Samo bi u slučaju produljenja za godinu dana uz nastavak smanjenja potražnje za 15 % od travnja 2023. do ožujka 2024. razine skladištenja mogle doseći cilj skladištenja od 90 % i 89,4 milijarde kubičnih metara do 1. studenoga 2023., čime bi države članice bile na dobrom putu da osiguraju opskrbu plinom za zimu 2023.-2024., odnosno da do kraja ožujka 2024. uskladište 43 milijarde kubičnih metara plina na razini Unije.

(9) S obzirom na te scenarije, u izvješću se zaključuje da je potrebno nastaviti smanjenje potražnje od 15 % tijekom razdoblja od 12 mjeseci do kraja ožujka 2024. kako bi se osiguralo da države članice mogu ispuniti cilj skladištenja od 90 % utvrđen u Uredbi (EU) 2017/1938, što je neophodno za sigurnost opskrbe plinom, te kako bi se spriječili eventualni nedostaci u opskrbi tijekom zime 2023.-2024.

(10) Iako države članice mogu odlučiti kojim mjerama najbolje mogu ostvariti ciljeve skladištenja, to se ne može postići bez mjera za smanjenje potražnje. U izvješću se zaključuje da količina plina na tržištu nije dostatna za ispunjenje te obveze u svim državama članicama. To znači da sve države članice nisu fizički u mogućnosti popuniti skladišta do odgovarajućih razina, što ozbiljno ugrožava sigurnost opskrbe do kraja zime 2023.-2024.

(11) U izvješću se navodi i da je u razdoblju od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. potrebno smanjiti potrošnju plina razmjerno smanjenju iz Uredbe (EU) 2022/1369. Nakon produljenja bilo bi potrebno ostvariti smanjenje od 15 % u razdoblju od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. u usporedbi s referentnim razdobljem od 1. travnja 2017. do 31. ožujka 2022. Produljenjem mjera za smanjenje potražnje i razdoblja smanjenja omogućila bi se i fleksibilnost tržišta da ograniči nestabilnost cijena plina i spriječi nagli rast cijena poput onog 2022.

(12) S obzirom na trenutačno krhku ravnotežu ponude i potražnje, čak i umjereni poremećaji opskrbe plinom mogu imati velik učinak na tržište plina i uzrokovati trajnu štetu gospodarstvu i građanima Unije. Obveza punjenja skladišta plina primjenjuje se osim ako je proglašeno izvanredno stanje na regionalnoj razini ili na razini Unije u skladu s Uredbom (EU) 2017/1938. Stoga bi u slučaju da uvoz plina u Uniju putem plinovoda naglo padne za 10 % države članice morale uvoditi drastične izolirane mjere kako bi ispunile obvezu skladištenja ili bi se moralo proglasiti izvanredno stanje na regionalnoj razini ili na razini Unije, osim ako se nastavi dobrovoljno koordinirano smanjenje potražnje. Takvo dugotrajno koordinirano smanjenje potražnje u svim državama članicama u duhu solidarnosti ključno je za učinkovito punjenje skladišnih kapaciteta i uz minimalne poremećaje na tržištu, što je i dalje neophodno za sigurnost opskrbe plinom prije zime 2023.-2024.

(13) Produljenje Uredbe (EU) 2022/1369 hitna je mjera i odgovor na postojane i nove ozbiljne poteškoće u opskrbi energijom koje uključuju rizik od neposredne krize i zahtijevaju da se razdoblje smanjenja potražnje za plinom prilagodi kako bi se produljilo dobrovoljno smanjenje potražnje za plinom te kako bi se stvorila mogućnost da se proglasi uzbunjivanje na razini Unije i aktivira odgovarajuće obvezno smanjenje potražnje za plinom nakon ožujka 2023.

(14) Trenutačna kriza izlaže cijelu Uniju riziku od nestašice energije i visokih cijena energije. Budući da je Unija jedinstveno tržište, nestašica plina u jednoj državi članici imala bi ozbiljne posljedice u svim drugim državama članicama zbog fizičke nestašice plina, nestabilnosti cijena ili poremećaja u industrijskim lancima koji su posljedica mogućih ograničenja za određene industrije u nekoj državi članici. Nadalje, u duhu solidarnosti sve države članice mogu doprinijeti daljnjem smanjenju rizika od nestašice energije i mogu ograničiti nestabilnost cijena plina smanjenjem svoje potražnje. Pozitivni učinak tog duha solidarnosti znatno se povećao tijekom protekle godine razvojem novih interkonekcijskih kapaciteta prema istoku i dodatnih kapaciteta za uvoz ukapljenog prirodnog plina kojima se države članice fizički ili virtualno bolje povezuju s postrojenjima za uplinjavanje UPP-a. Stoga bi sve države članice imale koristi od nastavka koordiniranog djelovanja putem mjera poduzetih na razini Unije za smanjenje potražnje jer bi se smanjio rizik od većeg utjecaja na njihova gospodarstva.

(15) Potrebno je hitno djelovati jer sezona punjenja skladišta plina počinje u travnju 2023. S obzirom na prethodno opisane postojane i nove ozbiljne poteškoće, neproduljenje koordiniranog smanjenja potražnje na vrijeme, tj. prije punjenja skladišta imalo bi neposredne učinke na putanje punjenja skladišta, na tržišne uvjete koji utječu na sigurnost opskrbe i na nestabilnost cijena.

(16) Člankom 122. stavkom 1. UFEU-a omogućuje se Vijeću da, na prijedlog Komisije i u duhu solidarnosti među državama članicama, odluči o mjerama primjerenima gospodarskim prilikama, osobito ako se pojave ozbiljne poteškoće u opskrbi određenim proizvodima, ponajprije u području energetike. S obzirom na prethodno navedeno, trenutačna kriza u opskrbi plinom, koji je energent, predstavlja takvu situaciju. Zbog toga je, kako bi se odgovorilo na aktualnu situaciju u duhu solidarnosti među državama članicama, potrebno privremeno produljiti mjere poduzete na temelju Uredbe (EU) 2022/1369 i provesti njihove ciljane izmjene. Stoga je opravdano da kao pravna osnova za ovu Uredbu služi članak 122. stavak 1. UFEU-a.

(17) Odredbe Uredbe (EU) 2022/1369 kojima se priznaju posebne nacionalne okolnosti u slučaju obveznog smanjenja potražnje koje se aktivira zbog uzbunjivanja na razini Unije nastavljaju se primjenjivati. Države članice i dalje su u mogućnosti privremeno ograničiti obvezno smanjenje potražnje ako je pojedina država članica suočena s elektroenergetskom krizom, kako je navedeno u Uredbi (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]). Takav scenarij može uključivati ograničenje koje je razmjerno znatno pojačanoj upotrebi plina za proizvodnju električne energije, potrebno za izvoz znatno više električne energije u susjednu državu članicu, uslijed iznimnih okolnosti kao što je niska dostupnost hidroenergije ili nuklearne energije u dotičnoj državi članici, ili u susjednu državu članicu u koju se izvozi znatno više električne energije. To ograničenje ne bi trebalo premašivati količinu plina koja odgovara navedenom dodatnom izvozu. Države članice trebale bi uzeti u obzir to ograničenje pri izvješćivanju o svojoj raščlambi potrošnje plina prema sektoru.

(18) Države članice koje uvode znatne mjere dekarbonizacije prelaskom s ugljena na plin za potrebe centraliziranog grijanja trebale bi biti u mogućnosti umanjiti svoje obveze smanjenja potražnje za te količine plina, pod uvjetom da se te količine plina mogu izravno pripisati prelasku s ugljena na plin.

(19) Države članice trebale bi izvješćivati Komisiju o svojoj potrošnji plina najmanje svaka dva mjeseca, a najkasnije do 15. dana sljedećeg mjeseca, putem Eurostata. Kako bi dostavile ažurirane brojke, države članice potiču se da svakog mjeseca izvješćuju o svojoj potrošnji plina u svrhu procjene postignutog smanjenja potražnje. Ako se proglasi uzbunjivanje na razini Unije, te bi se informacije trebale dostavljati na mjesečnoj osnovi. Kako bi bolje usmjerile mjere za smanjenje potražnje i poboljšalo praćenje potrošnje plina, države članice potiču se da u svoja izvješća uključe raščlambu potrošnje plina prema sektoru, uključujući ulaznu količinu plina za proizvodnju električne i toplinske energije, potrošnje plina u industriji te potrošnje plina u kućanstvima i uslugama, prema definicijama i statističkim konvencijama utvrđenima u Uredbi (EZ) br. 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]).

(20) U skladu s Uredbom (EU) 2022/1369 Komisija treba provesti preispitivanje na temelju čijih nalaza ima pravo predložiti produljenje razdoblja primjene te uredbe. Kako bi se uzelo u obzir daljnje produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/1369, trebalo bi odrediti 1. ožujka 2024. kao novi datum preispitivanja.

(21) Produljene i izmijenjene mjere za smanjenje potražnje trebale bi biti privremene i ostati na snazi do kraja zime 2023.-2024. Na temelju novog preispitivanja koje treba provesti do 1. ožujka 2024. Komisija bi, prema potrebi, trebala moći predložiti produljenje razdoblja njihove primjene.

(22) Ova Uredba trebala bi stupiti na snagu do 1. travnja 2023. kako bi se osigurao nastavak smanjenja potražnje od 15 % tijekom razdoblja od 12 mjeseci od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. i kako bi se gospodarskim subjektima, državama članicama i Komisiji omogućilo da poduzmu potrebne mjere za postizanje tog cilja.

([3]) Uredba (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ (SL L 158, 14.6.2019., str. 1.).

([4]) Uredba (EZ) br. 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o energetskoj statistici (SL L 304, 14.11.2008., str. 1.).

(23) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(24) Uredbu (EU) 2022/1369 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Izmjene Uredbe (EU) 2022/1369

Uredba (EU) 2022/1369 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 2. točke 5. i 6. zamjenjuju se sljedećim:

„5. ‚referentna potrošnja plina' znači količina prosječne potrošnje plina u državi članici tijekom referentnog razdoblja; za države članice u kojima se potrošnja plina u razdoblju od 1. travnja 2021. do 31. ožujka 2022. povećala za najmanje 8 % u usporedbi s prosječnom potrošnjom plina tijekom referentnog razdoblja, ‚referentna potrošnja plina' znači samo količina potrošnje plina u razdoblju od 1. travnja 2021. do 31. ožujka 2022.;

6. ‚referentno razdoblje' znači razdoblje od 1. travnja 2017. do 31. ožujka 2022.;";

2. članak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„*Članak 3.*

Dobrovoljno smanjenje potražnje

Države članice ulažu sve napore kako bi u razdoblju od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. smanjile svoju potrošnju plina za najmanje 15 % u odnosu na svoju prosječnu potrošnju plina u razdoblju od 1. travnja 2017. do 31. ožujka 2022. (‚dobrovoljno smanjenje potražnje'). Članci 6., 7. i 8. primjenjuju se na te dobrovoljne mjere za smanjenje potražnje.";

3. u članku 5. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Za potrebe obveznog smanjenja potražnje, sve dok je na snazi uzbunjivanje na razini Unije, potrošnja plina u svakoj državi članici u razdoblju od 1. travnja 2023. do 31. ožujka 2024. (‚razdoblje smanjenja') mora biti niža 15 % u usporedbi sa njezinom referentnom potrošnjom plina. Smanjenja potražnje koja su države članice ostvarile prije proglašenja uzbunjivanja na razini Unije uzima se u obzir za potrebe obveznog smanjenja potražnje.";

4. u članku 5. dodaje se sljedeći stavak:

„6.a Država članica može prilagoditi referentnu potrošnju plina koja se koristi za izračun cilja obveznog smanjenja potražnje na temelju stavka 2. prema količini povećane potrošnje plina proizišle iz prelaska s ugljena na plin za potrebe centraliziranog grijanja ako to povećanje u razdoblju od 1. kolovoza 2023. do 31. ožujka 2024. iznosi najmanje 8 % u usporedbi s prosječnom potrošnjom plina tijekom referentnog razdoblja i u mjeri u kojoj se to povećanje može izravno pripisati tom prelasku.";

5. u članku 8. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Nadležno tijelo svake države članice prati provedbu mjera za smanjenje potražnje na svojem državnom području. Države članice izvješćuju Komisiju o potrošnji plina (u teradžulima, TJ) najmanje svaka dva mjeseca, a najkasnije do 15. dana sljedećeg mjeseca. Ako se proglasi uzbunjivanje na razini Unije u skladu s člankom 4. stavkom 1., izvješćivanje se obavlja na mjesečnoj osnovi.

Države članice u svoja izvješća mogu uključiti raščlambu potrošnje plina prema sektoru, uključujući potrošnju plina u sljedećim sektorima:

(a) ulaznu količinu plina za proizvodnju električne i toplinske energije;

(b) potrošnju plina u industriji;

(c) potrošnju plina u kućanstvima i uslužnom sektoru.

Za potrebe ovog stavka primjenjuju se definicije i statističke konvencije utvrđene u Uredbi (EZ) 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (*).

Koordinacijska skupina za plin pomaže Komisiji u praćenju dobrovoljnog i obveznog smanjenja potražnje.

_____

(*) Uredba (EZ) br. 1099/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o energetskoj statistici (SL L 304, 14.11.2008., str. 1.).";

6. u članku 9. datum „1. svibnja 2023." zamjenjuje se datumom „1. ožujka 2024.";

7. u članku 10. drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Primjenjuje se do 31. ožujka 2024.".

Članak 2.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu 1. travnja 2023.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 30. ožujka 2023.

Za Vijeće
Predsjednica
J. ROSWALL